

Cover of first issue of Marquetalia

Tegen de Stroom In, Maar Met de Beweging Mee

In 1979 verscheen het eerste nummer van Marquetalia, een tijdschrift over landbouw en politiek. Tot de oprichters van het tijdschrift behoorden onder andere Jan Douwe van der Ploeg, die vanaf 1992 als leerstoelhouder leiding ging geven aan Rurale Sociologie (RSO). Ook anderen die de rurale sociologie vanaf midden jaren tachtig en jaren negentig nieuw leven inbliezen hadden hun sporen verdiend bij het tijdschrift. Onder hen agrarische socioloog Jaap Frouws, die in 1994 de spraakmakende politiek-sociologische studie *Mest en Macht* publiceerde. En Jan Schakel, de latere onderwijscoördinator van RSO. Na zes nummers hield het tijdschrift op te bestaan. Het *redaktiekollektief* sprankelde nog van nieuwe ideeën, maar men woonde en werkte te ver van elkaar – verspreid over drie continenten – en nieuwe carrières boden nieuwe netwerken en kansen.

Manifest

Het eerste nummer bevat een Manifest van het “*redaktiekollektief*”. Daarin constateerden oprichters en redacteuren, dat er een dusdanige breuk is ontstaan tussen de ontwikkeling van landbouwsystemen en de maatschappelijke behoeften waarin die landbouw zou moeten voorzien, dat radicale veranderingen noodzakelijk waren. De kritische theorie, zo meenden de redacteuren, kon goed verklaren waar het mis ging, maar had weinig alternatieven te bieden. “Hoe vaak stopt onze analyse niet wanneer we de maatschappelijke

ontwikkelingen in dat ondertussen zo vervelend geworden marxistische jargon ‘verklaard’ hebben? Oefenen op het verleden is dat. Er is géén vechten voor een betere toekomst. En dat maakt je machteloos als je te maken krijgt met reële verlangens naar een betere wereld. Vandaar dat we zeggen dat we op de grenzen van onze vroegere kennis gestoten (en aan het stuklopen) zijn”. Er was niet zo zeer meer kennis nodig, maar andere kennis, zo stelt het *redaktiekollektief* Marquetalia in het Manifest dat zij publiceren in het eerste nummer.

Empirisch Onderzoek en Alternatieven

De doelstelling van het tijdschrift was drieledig: i) het doen van *empirische analyse* van de structuur, effecten, oorzaken en werking van de huidige ontwikkeling van de landbouw, ii) het aandacht besteden aan ideeën en ervaringen die gaan over de mogelijkheid van alternatieven, en iii) om persoonlijke ervaringen uit te wisselen en zo bij te dragen aan het “beeld van een bereikbare betere wereld”. Marquetalia wilde schrijven en denken over “alternatieven in ontwikkeling”. Immers. alleen wanneer mensen weten waarvoor zij strijden, komt de mogelijkheid van een andere, betere wereld dichterbij. Dit wilde het *redaktiekollektief* van het tijdschrift doen op een kritische en zelfkritische wijze, maar niet met distantie. Het denken en doen van een andere wereld moest plaats vinden met “met boeren in beweging”. Het eerste nummer was dan ook in het geheel

gewijd aan actieonderzoek. In die methode, zo betoogde het redaktiekollectief, staat de verhouding van subject en object als wel die van theorievorming en praktisch handelen centraal. Actieonderzoek leende zich daarom uitstekend als een wetenschappelijke methode om samen met boeren alternatieven te verkennen.

In de nummers die volgden wisselde empirische analyse zich af met het zoeken naar verandering. Zo besteedde Marquetalia aandacht aan het concept Technisch Administratieve Taakomgeving van Bruno Benvenuti – een naaste medewerker van de grondlegger van de rurale sociologie in Wageningen, Hofstee. Hieronder verstond Benvenuti het geheel van instituties dat het handelen van boeren normeert. De kern van TATE wordt gevormd door instituties waarmee het boerenbedrijf op technisch-administratieve wijze is verbonden, zoals landbouwindustrieën, banken, handelonderneming, landbouwvoorlichting, en waaraan het landbouwbedrijf zich moet conformeren om voort te bestaan. Van TATE is het een kleine stap naar Jan Douwe van der Ploeg zijn werk over de virtuele boer: het semi-coherente expertsysteem dat het gedrag van boeren normeert op basis van het beeld van de boer als ondernemer op een vrije wereldmarkt. Maar Marquetalia besteedde ook ruim aandacht aan de zoektocht naar alternatieven, zoals in het themanummer “De Moeilijke Weg Voorwaarts” over dekolonisatie, landbouw en politiek in Mozambique, Guinee-Bissau en Kaapverdië.

Met het zesde nummer, gepubliceerd in 1983, hield het tijdschrift op te bestaan, maar niet voor het nog twee belangrijke dimensies van alternatieven benoemde: “de noodzaak de produktie, verwerking en distributie opnieuw te regionaliseren, alsmede de noodzaak produktie, verwerking en distributie in verregaande mate te demokratiseren”. Met het

einde van het tijdschrift Marquetalia kwam geen einde aan het idee Marquetalia: de focus op empirisch onderzoek werd kenmerkend voor RSO, en de aanzet van Marquetalia om alternatieven in ontwikkeling te beschrijven is tot grote bloei gekomen bij deze vakgroep, eerst onder leiding van Jan Douwe van der Ploeg, en daarna Han Wiskerke. Tot de dag van vandaag zijn regionalisering en democratisering belangrijke thema's.

Redactie

Jaap Frouws, Johan Meeus, Jaap Nieuwenhuizen, Harrie Oppenoorth, Jan Douwe van der Ploeg, Jan Schakel, Jan Smit, Dirk van der Vorm, Henk de Zeeuw

Naamkeuze

Over de naamkeuze schreef de redactie. “Marquetalia was een bolwerk voor boerenzelfverdediging dat ontstond tijdens de laatste Colombiaanse burgeroorlog; onafhankelijke boerenrepubliek, zo werd Marquetalia ook wel genoemd. De toenmalige betekenis van Marquetalia was een tweeledige: verdediging tegen grondroof en repressie én een concrete poging leven en werken op het platteland op basis van nieuwe principes te organiseren. In de jaren zestig is Marquetalia van de aardbodem weggebombardeerd. Slechts een droom rest nog”.

Publicaties

Marquetalia 1 Aktieonderzoek
Marquetalia 2 De Moeilijke Weg Voorwaarts (Over vrijheidsstrijd en transformatie)
Marquetalia 3 Landbouw en Natuur
Marquetalia 4 Technologie en ontwikkeling
Marquetalia 5 Arbeid en technologie in de Veenkoloniën
Marquetalia 6 Agribusiness